

La jugada de Mandela

John Carlin publica «El factor humà», la història del partit de rugbi que va reconciliar els blancs i els negres

PEP RIERA / Barcelona

Si diguéssim que *El factor humà* (La Campana) tracta d'esport i política, molts sortirien corrent. També diríem només una part de la veritat. El llibre que ha escrit el periodista John Carlin tracta de política i d'esport, però tracta fonamentalment d'emocions profundament humanes i de la força descòmunal que poden arribar a tenir la política i l'esport quan s'impulsen des de la bondat que hi ha en tots els éssers humans. «El respecte és la base del tracte de Mandela amb la gent, des dels dirigents més execrables de l'apartheid fins a l'empleat més humil. El respecte era la seva fórmula màgica com a geni polític que va ser», va dir ahir John Carlin en la presentació del llibre. El respecte i la fermesa de conviccions de Nelson Mandela en el tracte amb les persones són el mecanisme que, el 25 de juny de 1995, va convertir un partit de rugbi en el símbol de la reconciliació real entre blancs i negres a Sud-àfrica i va culminar un procés que arrenca en els vint-i-set anys que el líder negre va estar empresonat.

El partit és la final de la copa del món de rugbi entre Sud-àfrica i la imbatible Nova Zelanda de Jonah Lomu. Aquell dia, els Springboks (l'equip sud-africà) van derrotar els All Blacks. I tothom, els neozelandesos inclosos, estan convençuts que Sud-àfrica va guanyar perquè va tenir l'impuls d'una força suplementària i una fe imparable. Aquell dia, blancs i negres van animar agermanadament els Springboks, en el partit que va tenir el significatiu lema *Una nació, un equip*. Durant l'època de l'apartheid, el rugbi era un dels símbols de la segregació; era l'esport dels

Mandela entrega la copa al capità dels Springboks, Pienaar.

blancs, dels *afrikaners*, i la samarreta verda i daurada era rebutjada pels negres, que animaven sempre els equips rivals. A Mandela, com a tots els negres del país, tampoc li interessava el rugbi. Però s'hi va començar a aficionar quan en la seva reclusió li van posar una tele a la cel·la. Al llarg dels anys, va anar negociant amb l'enemic i va anar preparant el terreny per a una transició pacífica a la democràcia i a la fi del apartheid. Sempre ho va fer amb la seva capacitat de seducció i el respecte cap a tothom, «de qui—segons Carlin—treia sempre la part bona, encara que estigués en un racó petit del més racista dels *afrikaners*». La capacitat política de Mandela va conduir el país a les eleccions lliures del 1994, en què va ser elegit president. Però la pau real, la reconciliació efectiva, la difícil relació de convivència entre blancs torturadors i negres vexats durant anys, no es va produir fins que Mandela i molta

més gent van abocar sobre la copa del món de rugbi que es va celebrar a Sud-àfrica tota la seva capacitat per aconseguir que tots se sentissin participants de la construcció d'un nou país on totes les persones eren iguals i preferien mirar endavant en lloc de revenjar-se pel passat.

Aquesta és la història que Carlin explica a *El factor humà*. L'emotiva història d'un partit de rugbi en què va confluïr un cabal d'emocions que va fer possible el que semblava impossible. «Seria la millor novel·la de l'any si no fos perquè el que explica és veritat», va dir Eduardo Mendoza en la presentació. I també serà una pel·lícula, que ja té en preparació Clint Eastwood, amb Morgan Freeman com a protagonista i impulsor del projecte. La història té força i, com Carlin, Eastwood té el pols adient per explicar-la. Però mentre esperen la pel·lícula, llegeixin el llibre. Així gaudiran dues vegades.